

Groepstherapie en groepsdynamica

PROGRAMMA & LITERATUUR

Data	Twee vrijdagen in voorjaar 2027 (exacte data worden in najaar 2026 bekend gemaakt)
Tijd	09.45 – 12.45 uur en 13.30 – 16.30 uur (let op: per dag zijn er dus twee bijeenkomsten in het draaiboek opgenomen) Totaal 12 uur
Locatie	Den Bosch
Docent	Marjolijn Nijrolde <i>Klinisch Psycholoog / psychotherapeut</i> <i>Groepstherapeut specialist NVGP</i> <i>Opleider en supervisor NVGP</i>

Deze cursus is, samen met drie eerder gevolgde dagen groepsdynamica (in kader van de GZ opleiding of de PT opleiding) erkend als basiscursus in de opleiding tot groepstherapeut van de Nederlandse vereniging voor groepsdynamica en groepspsychotherapie (NVGP).

Inhoud

In de gezondheidszorg wordt veel met groepen gewerkt.

Uit onderzoek is gebleken dat groepstherapie in de ggz en verslavingszorg meestal even effectief is als individuele therapie, bij bepaalde categorieën cliënten zelfs effectiever. Ook in de somatische gezondheidszorg wint de groepsgerichte aanpak terrein.

Dit betekent echter niet dat groepsbehandeling- en begeleiding vanzelf werkzaam is. Groepen kunnen onproductief zijn of zelfs destructief. Ze zijn pas productief als ze het juiste antwoord zijn op de hulpvraag, verantwoord zijn opgezet en goed worden geleid.

Cursisten van deze tweedaagse cursus hebben allen, in het kader van hun GZ- of PT - opleiding, een modulaire cursus *Groepsdynamica* gevolgd (3 dagen). De onderwerpen die daarin aan de orde zijn gekomen zijn:

- groepsdynamiek en werkzame factoren
- indicatiestelling voor groepstherapie en het therapeutisch kader
- taken van de groepsleider en co-therapie
- regels, normen en groeps cultuur
- cohesie
- rollen

Hiervoor zijn (naast enkele aanvullende artikelen) reeds bestudeerd: Hoofdstuk 1 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 9 – 10 uit *Willem de Haas (2020), Groepsbehandeling en teambegeleiding in de zorg. Een praktische handleiding op basis van de groepsdynamica. 2e herziene editie. Uitgeverij: Boom Uitgevers, Amsterdam. ISBN: 978 90 244 3653*

Deze 2 daagse aanvullende cursus vormt samen deze modulaire cursus de volledige basiscursus (BACU). Onderwerpen die aan bod zullen komen

- groepsontwikkeling
- lastige situaties in de groep
- teambegeleiding
- beëindiging van de groep en afscheid nemen.

Doelstelling en kerncompetenties

De BACU is een eerste kennismaking met de kracht van de groep.

Na afloop beschikt de deelnemer over :

- kennis van de belangrijkste begrippen uit de groepstherapie
- vaardigheden in het leiden van groepen
- inzicht in de eigen leiderschapsstijl en de persoonlijke mogelijkheden bij het hanteren van groepsprocessen.

Deze cursus is, samen met de drie eerder gevolgde dagen (in kader van de GZ opleiding of de PT opleiding) erkend als basiscursus in de opleiding tot groepstherapeut van de *Nederlandse vereniging voor groepsdynamica en groepspsychotherapie* (NVGP).

Voor meer informatie over de registratie tot groepstherapeut: zie

www.groepspsychotherapie.nl.

Als na deze cursus 25 supervisiesessies over groepstherapie worden gevolgd, kan men zich registreren als groepstherapeut NVGP.

Werkwijze en didactische werkvormen

Literatuurstudie

De theoretische en technische aspecten van groepstherapie komen aan bod bij de literatuurbespreking. Per dag is er gemiddeld 60 pagina's literatuur van tevoren te bestuderen. Er wordt gebruik gemaakt van videomateriaal om groepsprocessen te analyseren en verhelderen.

Oefeningen

Tijdens de lessen worden technische vaardigheden ingeoefend. De deelnemer kan de impact van groepsdynamiek en het effect van interventies ervaren vanuit verschillende rollen (groepslid, observator, gespreksleider). De spelsituaties worden naderhand geanalyseerd en besproken. De basale vaardigheden, die nodig zijn voor het begeleiden van een groep worden aangeleerd en ingeoefend.

De cursusgroep als ervaringsgroep

De opleider draagt zorg voor een veilig leerklimaat. Waar mogelijk worden groepsfenomenen, zoals ze zich voordoen in de cursusgroep zelf, gebruikt als instrument ter verduidelijking en explicitering van de bestudeerde literatuur. Het is daarbij uitdrukkelijk *niet* de bedoeling dat de cursusgroep gaat functioneren als leertherapiegroep. Wel wordt de deelnemer zich meer bewust van de eigen houding in groepen en van de noodzakelijke competenties als groepsleider.

Inspanningen die verwacht worden van de deelnemers

- Bestudering van de literatuur
- Actieve inzet, bereidheid tot experimenteren en deelnemen aan ervaringsgerichte oefeningen en rollenspellen
- Inbreng eigen casuïstiek
- Reflectie verslag (toets)

Literatuur:

- Willem de Haas (2020), Groepsbehandeling en teambegeleiding in de zorg. Een praktische handleiding op basis van de groepsdynamica. 2e herziene editie. Uitgeverij: Boom Uitgevers, Amsterdam. ISBN: 978 90 244 3653
- Hoofdstukken uit: NVGP-Praktijkrichtlijnen Groepsbehandeling in de GGZ. Redactie Rob Koks en Pepijn Steures. 2020. Downloaden via www.groepspsychotherapie.nl
- Enkele andere recente artikelen gepubliceerd in vaktijdschriften (zie draaiboek).

Aanbevolen literatuur

- Leferink op Reinink, M., & Klein, M. (red.) (2024). *Samen beter door groepspsychotherapie*. Antwerpen/s Hertogenbosch: Gompel&Svacina.

In dit boek zijn 16 interviews opgenomen van cliënten die vertellen over hun ervaringen in een therapiegroep. Deze worden in de inleiding en in de nabeschuiving verbonden met het groepsdynamische gedachtengoed.

- *NVGP-Praktijkrichtlijnen voor Groepsbehandelingen in de (Geestelijke) Gezondheidszorg*.
Vrij te raadplegen op: www.groepspsychotherapie.nl

Wijze van toetsing en beoordeling

1. actieve inzet, bereidheid tot experimenteren en deelname aan ervaringsgerichte oefeningen en rollenspellen
2. presentie: bij afwezigheid dient een vervangende opdracht te worden gemaakt. De NVGP erkende basiscursus omvat 10 dagdelen van 3 uur. Voor het behalen van het certificaat basiscursus groepsdynamica NVGP moet men minimaal 80 % van 30 uur cursustijd aanwezig zijn geweest.
3. Schriftelijke toets

Instructies schriftelijke toets

Aan het begin van de cursus worden door de deelnemer persoonlijke leerdoelen geformuleerd in termen van kennis, attitude en vaardigheden. Dit wordt door de deelnemer voorbereid door op verzoek van de docent voorafgaand aan de cursus een inventarisatieformulier in te vullen en tijdig in te leveren.

Tijdens de eerste lesdag worden deze leerdoelen door de deelnemer nader geconcretiseerd:

- "Na de cursus weet ik...." : min. 1, max. 2 leerdoelen op gebied van kennis.
- "Na de cursus is mijn rol/houding in groepen..." : min. 1, max. 2 leerdoelen over attitude.
- "Na de cursus kan ik...." : min. 1, max. 2 leerdoelen op gebied van vaardigheden.

Na de vijfde lesdag groepsdynamica schrijft de deelnemer een bondig reflectieverslag (min. 2, max. 4 pagina's in A4 formaat) vertrekkend van diens persoonlijke leerdoelen. In dit reflectieverslag wordt dus ook de groepsdynamische concepten zoals besproken in de eerste drie lesdagen binnen de opleiding meegenomen. Deze lesstof zal op de eerste dag van deze aanvullende cursus kort worden herhaald.

Aan de hand van eigen casuïstiek over therapiegroepen, begeleidingsgroepen of behandelteams en/of de ervaringen met de cursusgroep illustreert de deelnemer in dit reflectieverslag:

- inzicht in de belangrijkste concepten uit de groepsdynamica, zoals cohesie, normen, rollen en groepsfasen, oppervlakte- en dieptestructuur
- hoe men het geleerde heeft toegepast in groepssituaties
- welke persoonlijke leerpunten er voor de toekomst zijn.

Deze voorbeelden mogen worden aangevuld met relevante ervaringen uit het alledaagse leven.